

HOLE KOMMUNE

Viksveien 30

3530 RØYSE

Saksbehandler, innvalgstelefon

Torbjørn Raugstad, 32 26 68 10

Endring av tillatelse som følge av Miljødirektoratets avgjørelse i klagesak - Tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Hole tettbebyggelse i Hole kommune

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus viser til Miljødirektoratet sitt vedtak i klagesak om tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Hole tettbebyggelse i Hole kommune, datert 27.06.2024.

Bakgrunn

Statsforvalteren fattet den 28.10.2022 vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Hole tettbebyggelse i Hole kommune. Vedtaket om tillatelse ble hjemlet i forurensningsloven § 11 jf. § 16, samt forurensningsforskriften kapittel 14.

I brev av 25.11.2022 påklaget Rambøll, på vegne av Hole kommune, vedtaket til Statsforvalteren. Etter å ha gått gjennom klagen, vurderte Statsforvalteren at klager burde gis medhold på enkelte punkter, men fant for øvrig ikke grunnlag til å endre vårt vedtak. Klagen ble oversendt Miljødirektoratet for endelig behandling 12.04.2023.

Utfall av klagesak

Miljødirektoratet som klageinstans fattet 27.06.2024 vedtak i klagesaken, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd, og oversendte avgjørelsen til Statsforvalteren for videre oppfølging. Miljødirektoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Miljødirektoratet fattet vedtak om følgende endringer i vårt vedtak:

1. Kravet til prøvetaking for total-fosfor, BOF_5 , KOF_{CR} og total-nitrogen i tillatelsens punkt 3.2.3 endres til 24 ukeblandprøver og/eller 52 døgnblandprøver, herunder
  - Total fosfor: 24 ukeblandprøver eller 52 døgnblandprøver per år.
  - Biologisk oksygenforbruk (BOF_5): 52 døgnblandprøver per år. Minst 47 av 52 døgnblandprøver må overholde krav.
  - Kjemisk oksygenforbruk (KOF_{CR}): 52 døgnblandprøver per år. Minst 47 av 52 døgnblandprøver må overholde krav.
  - Total nitrogen: 24 ukeblandprøver eller 52 døgnblandprøver per år.

2. Frist for å oppfylle prøvetakingskravet settes til 1. januar 2025.
3. Fristen i tillatelsens punkt 3.2.3 for å oppfylle rensekravet til total-fosfor, BOF_5 og KOF_{CR} settes til 1. januar 2026.
4. Kravet i tillatelsens punkt 3.2.3 om utslippskrav for E. coli oppheves.
5. Kravet om å utrede behovet for nitrogenfjerning i tillatelsens kapittel 12 oppheves.

Oppdatert tillatelse i henhold til Miljødirektoratets avgjørelse

Som følge av Miljødirektoratets klageavgjørelse datert 27.06.2024, endrer Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus med dette Hole kommune sin tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Hole tettbebyggelse i Hole kommune (tillatelsesnr. 2022.0850.T).

Det er gjort endringer i tillatelsens punkt 3.2.3, tabell 3.2.3.1, som er i samsvar med Miljødirektoratets vedtak i klagesaken.

Oppdatert tillatelse med ovennevnte endringer er vedlagt (vedlegg 1).

Endringene av tillatelsen i henhold til Miljødirektoratets klageavgjørelse er ikke et selvstendig vedtak som kan påklages.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Torbjørn Raugstad
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Hole tettbebyggelse i Hole kommune
- 2 Avgjørelse i klagesak - klage på vedtak om tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Hole tettbebyggelse - Hole renseanlegg

Kopi til:

MILJØDIREKTORATET

Postboks 5672 Torgarden

7485

TRONDHEIM

Hole kommune
Viksveien 30
3530 Røyse

Oslo, 27.06.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/2661

Saksbehandler:
Maria Hedenstad

Vedtak i klagesak om klage på vedtak om tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Hole tettbebyggelse

Vi viser til klage fra Rambøll på vegne av Hole kommune, datert 25. november 2022, på Statsforvalteren i Oslo og Viken sitt vedtak om tillatelse etter forurensningsloven § 11 for Hole kommune. Tillatelsen gjelder utslipp av kommunalt avløpsvann fra Hole tettbebyggelse. Klagesaken ble oversendt fra Statsforvalteren til Miljødirektoratet 12. april 2023.

Vedtak

Miljødirektoratet tar klagen delvis til følge og gjør følgende endringer:

1. Kravet til prøvetaking for total-fosfor, BOF₅, KOF_{CR} og total-nitrogen i tillatelsens punkt 3.2.3 endres til 24 ukeblandprøver og/eller 52 døgnblandprøver, herunder
  - Total fosfor: 24 ukeblandprøver eller 52 døgnblandprøver per år
  - Biologisk oksygenforbruk (BOF₅): 52 døgnblandprøver per år. Minst 47 av 52 døgnblandprøver må overholde krav.
  - Kjemisk oksygenforbruk (KOF_{CR}): 52 døgnblandprøver per år. Minst 47 av 52 døgnblandprøver må overholde krav.
  - Total nitrogen: 24 ukeblandprøver eller 52 døgnblandprøver per år.
2. Frist for å oppfylle prøvetakingskravet settes til 1. januar 2025.
3. Fristen i tillatelsens punkt 3.2.3 for å oppfylle rensekravet til total-fosfor, BOF₅ og KOF_{CR} stoff settes til 1. januar 2026.
4. Kravet i tillatelsens punkt 3.2.3 om utslippskrav for E. coli oppheves.
5. Kravet om å utrede behovet for nitrogenfjerning i tillatelsens kapittel 12 oppheves.

Vedtaket er fattet etter forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Vedtaket er endelig. Dere kan ikke klage på det jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vi ber Statsforvalteren om å endre tillatelsen i tråd med vårt vedtak.

Bakgrunn for saken

Statsforvalteren i Oslo og Viken fattet 28. oktober 2022 vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Hole tettbebyggelse i Hole kommune. Hole kommune fikk tillatelse til omsøkt utslipp med skjerpede vilkår.

Hole kommune søkte 29. november 2021 om tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Hole tettbebyggelse i Hole kommune. Det omsøkte utslippet er 9240 pe BOF₅ i 2040. Bakgrunnen for søknaden var at rammen i daværende utslippstillatelse snart var nådd. For å fortsette videre utbygging i Hole tettbebyggelse var kommunen nødt til å søke om ny utslippstillatelse med utvidet pe-ramme. Anlegget har i dag mekanisk/kjemisk rensing, men skal oppgraderes med et biologisk rensetrinn for å oppfylle sekundærrensekrevet. Hole renseanlegg er det eneste renseanlegget i Hole tettbebyggelse.

Fordi renseanlegget tilhører en tettbebyggelse med samlet utslipp over 2 000 pe BOF₅ til ferskvann, omfattes tettbebyggelsen av kapittel 14 i forurensningsforskriften.

Klagers argumenter

Klager påklager følgende vilkår i tillatelsen:

- Krav om å dokumentere virkningsgrad for avløpsnett.

Klager mener det er problematisk at det settes et krav det ikke finnes noen god måte å verifisere om kravet er overholdt eller ikke. Uavhengig av beregningsmåte vil usikkerheten være stor. Tallene som kommer inn vil ikke kunne sammenliknes, verken fra år til år eller fra kommune til kommune.

I utslippstillatelsen står det at *“tap av avløpsvann fra ledningsnett som følge av overløp og lekkasjer skal maksimalt være 5 % frem til 31. desember 2025 og deretter maksimalt 3 % hvert år”*. Klager ønsker at det blir spesifisert om det er vannvolumet eller stoffmengden fra avløpsvannet som ikke skal overskride tap på 3 og 5 %.

- Strengere krav til prøvetaking, herunder:
  - Total fosfor: 36 ukeblandprøver eller 72 døgnblandprøver per år
  - Biologisk oksygenforbruk (BOF₅): 72 døgnblandprøver per år. Minst 65 av 72 døgnblandprøver må overholde krav.
  - Kjemisk oksygenforbruk (KOF_{cr}): 72 døgnblandprøver per år. 65 av 72 døgnblandprøver må overholde krav.
  - Total nitrogen: 36 ukeblandprøver eller 72 døgnblandprøver per år.

Klager mener prøvetakingen det er lagt opp til er for omfattende. Det er en drastisk økning i forhold til kravet i forurensningsforskriften. Hole kommune foreslår selv et prøvetakingsprogram med 24 ukeblandprøver (annenhver uke, utenom påske og jul og/eller 52 døgnblandprøver (en

per uke). Det vil tilsvare en dobling av prøvetakingen kommunen har i dag, og vil gi et bedre bilde av det årlige rensresultatet og variasjoner. Alternativt foreslår klager å øke prøvetakingsfrekvensen i perioder der man ser spesielt behov, for eksempel i forbindelse med ombygging eller i etterkant av en periode der man ikke har tilfredsstilt kravet.

Selv om kommunen skulle få innvilget redusert krav til prøvetaking, vil det være utfordrende for kommunen å sette i gang med det nye prøvetakingsprogrammet umiddelbart. Per i dag har kommunen 2,8 årsverk på vann og avløp, hvorav 2,1 er til drift av avløpsanlegg og det vil derfor være behov for økt bemanning for å følge opp økt prøvetaking. Hole kommune ønsker derfor en utsettelse på ett år fra 1.januar 2024, for å øke bemanningen før kravet om prøvetaking trer i kraft.

- Strengere renskrav for total fosfor, BOF₅ og KOF_{Cr}

Klager mener det er satt for kort frist for å tilfredsstille økt renskrav til fosfor og sekundærrensekravet. Klager mener det er fornuftig å sette fristen til forventet ferdigstilling av nytt rensanlegg. Rensanlegget vil stå ferdig innen 1. januar 2024. Kommunen antar at anlegget tidligst vil kunne settes i drift 1. januar 2025. I e-post 6. mars 2023, opplyser kommunen at anlegget ikke vil være i full drift før i begynnelsen av januar 2026.

- Krav til utslipp av E. coli-bakterier, herunder krav om at det skal tas en øyeblikksprøve annenhver uke i perioden fra 1. mai til 31. oktober hvert år.

Klager mener det ikke er grunnlag for å stille krav om utslipp av E. coli, slik Statsforvalteren har gjort i tillatelsen, fordi det ikke kan dokumenteres at rensanlegget påvirker resipienten med tanke på E. coli. Målingene av TKB og E. coli i årsrapport resipientovervåking i Hole kommune 2021 viser moderat tilstand oppstrøms og nedstrøms rensanlegget. Enkelte resipientmålinger viser også dårligere tilstand oppstrøms enn nedstrøms rensanlegget. Kravet er maksimalt utslipp av 500 E. coli/100 ml. Dette tilsvarer utmerket tilstand etter EUs badevannsdirektiv. Klager stiller seg undrende til om det kan forventes utmerket badevannskvalitet ved utløpet fra et rensanlegg.

- Krav om at det skal gjennomføres en utredning av behovet for innføring av nitrogenrensing i Hole tettbebyggelse.

Klager mener det bør gis et felles utredningskrav til alle kommunene i nedbørsfeltet til Tyrifjorden (Hole, Ringerike, Modum og Lier).

Statsforvalterens merknader

Vi viser til Statsforvalterens vurderinger av klagers anførsler i oversendelsesbrevet datert 12. april 2023.

Statsforvalteren mener klager bør gis medhold på enkelte punkter og anbefaler utsatt frist frem til 1. januar 2025 for iverksettelse av prøvetakingskravet, og utsatt frist til 1. januar 2026 for iverksettelse av nye renskrav for fosfor, BOF₅ og KOF_{Cr}. Statsforvalteren finner for øvrig ikke at klagen gir grunnlag for å endre vedtaket.

Miljødirektoratets vurderinger

Klageinteresse og klagefrist

Klager er part i saken jf. forvaltningsloven § 28. Klagen er fremsatt innen utløpet av klagefristen jf. forvaltningsloven § 29.

Lovgrunnlaget

Miljødirektoratet er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Klagen gjelder tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven. Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkår, skal den legge vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved avgjørelsen. Forurensningsmyndigheten skal også vurdere om kravene i vannforskriften er til hinder for at det kan gis tillatelse.

Vurdering av om vannforskriften er til hinder for tiltaket

Det følger av vannforskriften § 4 at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Det er fastslått i praksis fra EU-domstolen knyttet til vanddirektivet at disse forpliktelsene utgjør en skranke for hva myndighetene kan tillate i enkeltsaker.

Forurensningsmyndigheten må på bakgrunn av dette vurdere om omsøkt forurensende virksomhet/tiltak kan føre til at oppnåelsen av vannforskriftens miljømål vanskeliggjøres eller at tilstanden i vannforekomsten forringes.

I Vann-Nett er Storelva (Vann-nett ID: 012-174-R) karakterisert som en stor, moderat kalkrik og klar elv. Den økologiske tilstanden er god, og for kvalitetselementene totalnitrogen og totalfosfor er tilstanden svært god. Kjemisk tilstand er dårlig. Storelva er i middels grad påvirket av dammer, barrierer og sluser for flomsikring og diffus avrenning fra fulldyrket mark. Det er registrert et utslipp av PFAS-holdig vann i overvannsnettet fra en brannstasjon, som har gitt grunnforurensning. Gammel infrastruktur i Hønefoss sentrum kan føre til spillvannslekkasje, men påvirkningsgraden er ukjent. Storelva er i liten grad påvirket av utslipp av kommunalt avløpsvann, herunder diffus avrenning fra spredt bebyggelse.

Storelva renner ut i Tyrifjorden. Tyrifjorden (Vann-nett ID: 012-522-2-L) er karakterisert som en svært stor, moderat kalkrik og klar innsjø. Vannforekomsten har god økologisk tilstand (endret tilstand fra moderat til god etter nye data februar 2024). For kvalitetselementene totalnitrogen og totalfosfor, er tilstanden god. Den kjemiske tilstanden er dårlig grunnet påvisning av benzo(g,h,i)perylene og perfluorerte stoffer i vann, sediment og biota. Vannforekomsten er i middels grad påvirket av vannkraft ved dammer, barrierer og sluser for vannkraftproduksjon og punktutslipp fra industri. Vannforekomsten er i liten grad påvirket av andre kilder, inkludert avløpsvann.

Vi legger dette til grunn, og vurderer at utslippet av kommunalt avløpsvann fra Hole tettbebyggelse ikke vil vanskeliggjøre oppnåelsen av vannforskriftens miljømål eller føre til

forringelse av den økologiske tilstanden i de lokale vannforekomstene. Miljødirektoratet vurderer dermed at hensynet til vannforskriften er ivaretatt.

Hole tettbebyggelse ligger i nedbørsfeltet til Oslofjorden. Det er slått fast at Oslofjorden lider av eutrofi og er svært sårbar for tilførsler av næringsalter. Et viktig tiltak for å bedre tilstanden i fjorden er å redusere tilførslene av nitrogen fra kommunalt avløpsvann i hele nedbørsfeltet. Etter dagens avløpsdirektiv, utløser tilstanden i Oslofjorden en plikt for norske myndigheter til å stille krav om nitrogenfjerning for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelser større enn 10 000 pe. Se vår vurdering av "utredning av behovet for nitrogenfjerning" på side 8 og 9.

Prinsipper for offentlig beslutningstaking etter naturmangfoldloven

Ved vurderingen av om tillatelse etter forurensningsloven skal gis skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer, og det skal fremgå av avgjørelsen hvordan prinsippene er vurdert, jf. naturmangfoldloven § 7.

Miljødirektoratet vurderer at kravet til kunnskapsgrunnlag i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt på bakgrunn av miljøundersøkelsene og naturmangfold som er registrert i offentlige databaser. I Miljødirektoratets Naturbase (2022) ligger utslippspunktet til Hole renseanlegg innenfor Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat. Naturreservatet omfatter flere naturtyper av svært viktig verdi, deriblant kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti, og deltaområder. Naturreservatet har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det inneholder viktige trekk- og overvintringsområder for våtmarksfugler. Det er registrert en rekke rødlistede fuglearter i området, inkludert stjertand, dvergdykker, lappfiskand, taigasædgås og vipe. Naturreservatet er også leveområde for mange sjeldne og truede plantearter, slik som vasstelg, myrtelg, firling og knottblom. Ifølge Artsdatabanken er det edelkrepss og storørret i Tyrifjorden. Storørreten vandrer opp Storelva for å gyte i Randselva.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til anvendelse dersom det er usikkerhet om effekter på naturmangfoldet og mistanke om at utslippet kan medføre vesentlig eller alvorlig skade på truet/viktig naturmangfold. Det er særlig konsekvenser knyttet til eutrofi som er dokumentert å utgjøre en risiko for naturmiljøet. Statsforvalteren har vurdert at det er en risiko for at det samlede utslippet av næringsstoffer og nitrogen fra alle aktiviteter og tiltak som er planlagt i kommunen og omegn, vil kunne ha en negativ påvirkning på naturmiljøet i Tyrifjorden og at dette vil kunne bidra til å forverre eutrofisituasjonen i Oslofjorden.

Resultater fra begroingsalgeundersøkelser fra 2020 viser ingen tegn på at Storelva er påvirket av i eutrofi. Framskrivningene til Rambøll viser at det omsøkte utslippet forventes å ha liten påvirkning på konsentrasjonene av næringsstoffer og organisk stoff i Storelva. Det er derfor liten risiko for at utslippet fra Hole avløpsanlegg alene vil være nok til å påvirke naturmangfoldet i Storelva i vesentlig grad. Tyrifjorden har god økologisk tilstand (endret tilstand fra moderat til god etter nye data februar 2024). For kvalitetselementene totalnitrogen og totalfosfor, er tilstanden god.

Det er relevant i saken at Hole tettbebyggelse ligger i nedbørsfeltet til Oslofjorden. Utredningsrapporten for ytre Oslofjord slår fast at tilførslene av nitrogen må sees på som et regionalt problem, slik at det generelle nivået av nitrogen i fjorden må reduseres. Et viktig tiltak for å bedre tilstanden i Oslofjorden er å redusere tilførslene av nitrogen til Oslofjorden fra kommunalt avløpsvann. Føre-var prinsippet kommer derfor ikke til anvendelse i denne saken..

Basert på kunnskap om tilstand i resipientene og registrerte påvirkninger i Vann-nett og Vannmiljø, vurderer Miljødirektoratet at det er liten sannsynlighet for at det aktuelle naturmangfoldet i de lokale resipientene påvirkes av andre tiltak eller påvirkningsfaktorer jf. nml § 10, men utredningsrapporten for ytre Oslofjord slår fast at tilførslene av nitrogen til Oslofjorden må sees på som et regionalt problem, slik at det generelle nivået av nitrogen i fjorden må reduseres. Se vår vurdering av "krav om utredning av behovet for nitrogenfjerning" på side 8 og 9.

Miljødirektoratets vurdering av klagers anførsler

Krav om å dokumentere virkningsgraden til avløpsnett

Hensikten med å stille krav om å dokumentere virkningsgraden av avløpsnett, er å sikre at avløpsnett er funksjonelt til enhver tid, med minst mulig lekkasjer og overløp. I henhold til forurensningsforskriften kap. 14, § 14-5 skal kommunen bl.a. ha oversikt over alle overløp på avløpsnett og oversikten skal inkludere eventuelle lekkasjer av betydning. Det innebærer bl.a. krav om at kommunen skal ha oversikt over bruken av det enkelte overløp, slik at utslippsmengder enten loggføres eller kan beregnes.

Med å dokumentere virkningsgraden mener vi at virkningsgraden skal beregnes så godt det lar seg gjøre basert på bl.a. eksisterende overløpsdata. Vi er klar over at det er utfordringer knyttet til å beregne virkningsgraden, og at usikkerheten kan være stor. Miljødirektoratet mener imidlertid et krav om å beregne virkningsgraden er nødvendig, for at kommunen skal kunne ha en formening om hvor stor andel av mengden kommunalt avløpsvann som oppstår innenfor tettbebyggelsen som kommer frem til renseanlegget. Hvilke beregningsverktøy kommunen bruker for å beregne virkningsgraden er opp til kommunen selv å avgjøre. Norsk vann har utarbeidet en rapport om dokumentasjon av utslipp fra avløpsnett (222/2016) og en rapport om beregning av forurensningsutslipp fra avløpsanlegg (227/2017) som det er naturlig å se til. Ved å bruke samme metode over tid, bør det være mulig å få fram hvordan virkningsgraden for kommunens avløpssystem forbedres over tid.

Virkningsgraden til avløpsnett er først og fremst interessant for kommunen selv, for å kunne jobbe systematisk med forbedring av avløpsnett. Det er ikke meningen at virkningsgraden skal sammenliknes mellom kommuner, og det er derfor ikke av betydning om alle kommuner bruker den samme beregningsmetoden for virkningsgrad.

Kravet om at utslipp pga. feil ved ledningsnett, stans i pumpestasjoner ol. ikke skal redusere virkningsgraden i avløpsnett mer enn 5 % frem til 31. desember 2025 og deretter maksimalt 3 % over året, gjelder for vannmengder, ikke stoffmengder.

Krav til prøvetaking av total fosfor (Tot-P), BOF₅, KOF_{CR} og total nitrogen (Tot-N)

Det følger av forurensningsforskriften § 14-11 at det skal tas representative prøver av avløpsvannet, og forskriften fastsetter standardkrav for prøvetaking. Dette er minimumskrav, og Miljødirektoratet har derfor signalisert overfor Statsforvalteren at de bør vurdere å fastsette strengere krav til prøvetaking, dersom minimumskravene ikke er tilstrekkelige for å sikre representativitet i prøvetakingen. At prøvetakingen skal være representativ, betyr at den skal

fange opp varierende belastning gjennom året, inkludert belastning i maksuke da utslippet er størst. Samtidig må kostnaden ved å etterkomme kravet om flere prøver enn forskriftens minimumskrav kunne veies opp mot økt miljønytte.

I dette tilfellet peker Statsforvalteren på at dato for målt maksuke varierer en del fra år til år, og at det er nødvendig med flere prøver for å sikre at målingene treffer maksuke. I behandlingen av klagesaken, har vi fått oppgitt at en kommune har estimert at en økning fra 12 til 72 døgnblandprøver vil koste anslagsvis 2-2,5 millioner kroner ekstra/år som følge av at alle prøvene må være akkrediterte. Hole kommune har ikke estimert hvor mye en økning vil koste dem, men fordi økningen i kostnader i stor grad skyldes at prøvene skal være akkrediterte, mener vi estimatet er overførbart til andre kommuner. Vi mener at dette er en uforholdsmessig stor økning i kostnader for et utslipp på denne størrelsen.

Hole kommune foreslår selv at kravet endres til 24 ukeblandprøver og/eller 52 døgnblandprøver. Det vil være en dobling av antall prøver som tas ved anlegget i dag, og en økning som vil fange opp variasjoner i utslippet fra renseanlegget bedre enn i dag. Miljødirektoratet mener dette er en prøvofrekvens som ivaretar behovet for økt representativitet, slik at man kan oppnå en større sikkerhet om belastningen i maksuke.

Miljødirektoratet tar klagers anførsel til følge og mener derfor Hole kommune skal ha følgende krav til prøvetaking:

- Total fosfor: 24 ukeblandprøver eller 52 døgnblandprøver per år
- Biologisk oksygenforbruk (BOF₅): 52 døgnblandprøver per år. Minst 45 av 52 døgnblandprøver må overholde krav.
- Kjemisk oksygenforbruk (KOF_{Cr}): 52 døgnblandprøver per år. Minst 45 av 52 døgnblandprøver må overholde krav.
- Total nitrogen: 24 ukeblandprøver eller 52 døgnblandprøver per år.

Vi endrer samtidig fristen for å oppfylle prøvetakingskravet til 1. januar 2025, slik at kommunen kan øke bemanningen før kravet om økt prøvetaking trer i kraft.

Frist for overholdelse av strengere rensekrav for total-fosfor, BOF₅ og KOF_{Cr}

Miljødirektoratet vurderer, i likhet med Statsforvalteren, at det er hensiktsmessig at rensekravene for total-fosfor, BOF₅ og KOF_{Cr} trer i kraft når det nye renseanlegget med biologisk rensetrinn er i drift. Etter vår vurdering vil ikke utsettelse av fristen ha noen miljømessig betydning da begge vannforekomstene i dag viser verdier tilsvarende svært god eller god tilstand for parameterne totalfosfor, totalnitrogen og begroingsalger. Verdiene indikerer liten grad av eutrofi i resipientene, og vannforekomstene er i liten grad påvirket av punktutslipp fra renseanlegget.

Vi mener imidlertid at prøvedriften bør omfattes av det nye rensekravet. Vi setter derfor fristen for overholdelse av strengere rensekrav for total fosfor, BOF₅ og KOF_{Cr} til 1. januar 2026.

Utslippskrav for E. coli

Statsforvalteren har hjemmel til å stille krav til utslipp av E. coli, jf. forurensningsloven § 11 jf. § 16 og kan sette nødvendige vilkår for å beskytte miljøet mot uheldige virkninger av forurensning. Brukerinteresser til resipienten vil i den sammenheng være et viktig premiss. Storelva brukes til jordvanning og Tyrifjorden brukes som bade- og drikkevann.

Utslipet fra Hole renseanlegg antas ikke å forverre tilstanden i resipienten, men fordi det er for høyt innhold av bakterier i Storelva, mener Statsforvalteren at utslippet fra renseanlegget vil bidra til å opprettholde høye nivåer av bakterier i elva, og at utslippet av bakterier fra renseanlegget må begrenses for at dagens bruk av resipientene skal kunne opprettholdes i fremtiden.

Et biologisk rensetrinn, slik Hole kommune skal etablere for å oppfylle sekundærrensekravet, vil ifølge en rapport fra Vitenskapskomiteen for mat og helse¹, fjerne mer enn 90 % av E. coli bakterier fra utslippet av kommunalt avløpsvann fra renseanlegget². Etter hva vi har fått informasjon om, må det etableres et UV-anlegg for å overholde utslippskravet. Et slikt særskilt rensetrinn for E. coli fremstår etter Miljødirektoratets syn som unødvendig gitt at biologisk rensing vil redusere utslippet av E. coli sammenliknet med tidligere. Vi har ikke informasjon i denne saken som tilsier at det er tilstrekkelige fordeler ved et særskilt rensetrinn for E. coli, som forsvarer kostnaden, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd.

Vi tar klagers anførsel til følge og opphever utslippskravet for E. coli. Hole kommune har som lokal helsemyndighet ansvar for å sikre at vann som brukes til vannforsyning og bading holder den kvaliteten som fastsettes av Mattilsynet for dette.

Utredning av behovet for nitrogenfjerning

Miljødirektoratet opphever dette vilkåret fordi vi mener at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å kunne si at Oslofjorden lider av eutrofi, og at kommunalt avløp er en vesentlig bidragsyter til dette. Utredningsrapporten for ytre Oslofjord slår fast at tilførslene av nitrogen må sees på som et regionalt problem, slik at det generelle nivået av nitrogen i fjorden må reduseres. Et viktig tiltak for å bedre tilstanden i Oslofjorden er å redusere tilførslene av nitrogen til Oslofjorden fra kommunalt avløpsvann.

Dette medfører at Oslofjorden klassifiseres som nitrogenfølsom, noe som etter dagens avløpsdirektiv utløser en plikt for norske myndigheter til å stille krav om nitrogenfjerning for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelser større enn 10 000 pe. Miljødirektoratet mener derfor at myndighetene skal prioritere å stille krav om nitrogenfjerning gjennom revidering av tillatelser for tettbebyggelser med utslipp større enn 10 000 pe innenfor Oslofjordens nedbørsfelt.

I EUs forslag til revidert avløpsdirektiv er det signaler om at det kan bli aktuelt å stille krav om fosfor- og/eller nitrogenfjerning også for kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelser med utslipp mindre enn 10 000 pe, dersom det er nødvendig av hensyn til resipienttilstand.

---

¹ [Antimikrobiell resistens i avløpslam og avløpsvann - Vitenskapskomiteen for mat og miljø \(vkm.no\)](#)

Hole tettbebyggelse ligger i nedbørsfeltet til Oslofjorden og har de siste årene hatt et utslipp på ca. 7000 pe BOF₅ i maksuke. Utslipet fra Hole tettbebyggelse i 2040 er estimert til å være under 10 000 pe. På tross av at Oslofjorden klassifiseres som nitrogenfølsom, mener Miljødirektoratet effekten av krav om nitrogenfjerning til de største tettbebyggelsene i nedbørsfeltet til Oslofjorden må vurderes før vi vurderer å stille tilsvarende krav til tettbebyggelser under 10 000 pe. Vi mener derfor at et eventuelt krav om nitrogenfjerning fra utslippet til Hole tettbebyggelse, bør vurderes på et senere tidspunkt. Det er etter vårt syn mer naturlig å utrede nitrogenfjerning tettere opp til et ev. vilkår om nitrogenfjerning blir stilt. Dette for å sikre at utredningen og dens funn fortsatt er aktuelle og relevante når krav om nitrogenfjerning skal oppfylles

Samtidig kan vannkvaliteten i lokale vannforekomster som mottar rensset avløpsvann i seg selv utløse behov for mer rensing. Resultater fra begroingsalgeundersøkelsene i 2020 viser imidlertid ikke tegn på at Storelva er påvirket av eutrofi, og framskrivninger fra Rambøll viser at det omsøkte utslippet forventes å ha liten påvirkning på konsentrasjonene av næringsstoffer og organisk stoff i Storelva. I den nye tillatelsen har Statsforvalteren satt vilkår om at Hole kommune skal overvåke etter vannforskriften og forurensningsforskriften, og vi mener det er tilstrekkelig for å ivareta de lokale resipientene.

Med bakgrunn i kunnskapsgrunnlaget for Oslofjorden, kunnskap om vannkvalitet i lokale vannforekomster og de faktiske utslippene fra Hole tettbebyggelse, opphever vi kravet om å utrede behov for nitrogenfjerning. Vi gjør oppmerksom på at det kan være aktuelt å utrede og stille vilkår om nitrogenfjerning for Hole tettbebyggelse på et senere tidspunkt.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Signe Nåmdal
avdelingsdirektør

Cecilie Kristiansen
seksjonsleder

Kopi til:
STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325

1502

MOSS

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Tillatelse etter forurensningsloven for Hole kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Hole tettbebyggelse

Tillatelsen er gitt i medhold av forurensningsloven § 11 jf. forurensningsforskriften § 14-4. Vilkårene er satt i medhold av forurensningsloven § 16, § 22 og § 40.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger fra uttrekk av Vann-Nett datert 15.02.22, opplysninger fremkommet i søknad av 29.11.21 og under saksbehandlingen samt kommunale avløpsplaner fremkommet under behandlingen av søknaden.

Dette tillatelsesdokumentet erstatter tidligere tillatelsesdokumenter.

Informasjon fra enhetsregisteret:

Navn på ansvarlig enhet: Hole kommune Teknisk Drift
Organisasjonsnummer: 974 639 653
Postadresse: Viksveien 30, 3530 Røyse

Informasjon om virksomheten fra Statsforvalterens database:

Tettbebyggelse: Hole tettbebyggelse	
Anleggsnavn: Hole avløpsrensaneanlegg	
Anleggsnr og anleggsaktivitet:	3038.0006.01- Avløpsnett og -rensing
Kommune: Hole	Fylke: Buskerud
Lokalisering (UTM): sone 32, øst: 568113.96 nord: 6664061.67	
Lokalisering, adresse og gbnr: Helgelandsmoen, Viksveien 30, gbnr. 225/63	
Næringskode og bransje: 84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked	
Hovedkategori IED*:	
IED-kode: Ikke omfattet	

* IED (industriutslippsdirektivet) er gjennomført i norsk rett ved forurensningsforskriften av 1. juni 2004 nr. 931, kap. 36.

Tillatelsesnummer: 2022.0850.T		Arkivreferanse: 2021/7175
Tillatelse første gang gitt: 28.10.2022	Tillatelse sist revidert i medhold av fl § 18 tredje ledd:	Tillatelse sist endret: 13.08.2024

Postadresse: Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, Postboks 325, 1502 Moss

Telefon: 69 24 70 00

E-post: sfospost@statsforvalteren.no

Internett: <https://www.statsforvalteren.no/ostfold-buskerud-oslo-og-akershus/>

Org.nr.: 974761319

Besøksadresser Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus sine kontorsteder: se

<https://www.statsforvalteren.no/nb/ostfold-buskerud-oslo-og-akershus/om-oss/kontakt-oss/>

Hilde Sundt Skålevåg seksjonssjef	Torbjørn Raugstad rådgiver
--------------------------------------	-------------------------------

Tillatelsen er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	saksbeh. og saksnr.	Beskrivelse av endring
00	28.10.2022	Torbjørn Raugstad, 2021/7175	Ny tillatelse ble gitt (tillatelsesnummer 2019.0127.T). Tillatelsen erstatter tidligere tillatelse av 26.02.2002 (tillatelsesnummer 2002.0227.T).
01	13.08.2024	Torbjørn Raugstad, 2021/7175	Tillatelsen ble endret i henhold til Miljødirektoratets vedtak av 27.06.2024 i klagesak (se journalpost nr. 32 i sak 2021/7175).

Innhold

1	Tillatelsens ramme	5
1.1	Tillatelsen omfatter	5
2	Generelle vilkår	6
2.1	Utslippsbegrensninger.....	6
2.2	Plikt til å overholde grenseverdier	6
2.3	Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig	6
2.4	Plikt til forebyggende vedlikehold	7
2.5	Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare	7
2.6	Plikt til internkontroll	7
2.6.1	Krav om miljørisikovurdering.....	7
2.7	Krav til kommunens planlegging av samlet avløpsvirksomhet	8
2.8	Plikt til å ha oversikt over og kunnskap om tilstand og påvirkning.....	9
2.9	Ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg.....	9
3	Utslipp til vann	9
3.1	Krav til avløpsnett	9
3.1.1	Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann	9
3.1.2	Krav om tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett	10
3.1.3	Krav til kontroll med overvann og annet fremmedvann tilført avløpsnett	10
3.1.4	Krav til utslipp via overløp	10
3.1.5	Krav til virkningsgrad for avløpsnett	11
3.2	Krav til rensing av avløpsvann	11
3.2.1	Generelt	11
3.2.2	Oversikt over avløpsrenseanlegg	11
3.2.3	Rensekrav og dokumentasjonskrav for det enkelte anlegg	12
3.2.4	Utslippspunkt for avløpsrenseanlegg og overløp.....	13
3.2.5	Påslipp.....	14
4	Utslipp til luft.....	14
4.1	Generelt.....	14
4.2	Lukt fra punktkilder.....	14
4.3	Klimagassregnskap og utslipp av klimagasser	14
5	Støy	14
6	Avfall og avløpsslam.....	15
6.1	Generelle krav til avfall	15
6.2	Håndtering av avløpsslam.....	15
7	Akutt forurensning – forebyggende tiltak, varsling og beredskap	16

7.1	Forebyggende tiltak	16
7.2	Beredskapsanalyse	16
7.3	Beredskapsplan	16
7.4	Beredskapsetablering	16
7.5	Øving av beredskap	17
7.6	Varsling av akutt forurensning	17
8	Utslippskontroll, resipientundersøkelser og overvåkning	17
8.1	Krav om måleprogram	17
8.2	Overvåking etter forurensningsforskriften	18
8.3	Overvåking etter vannforskriften	18
8.4	Rapportering av overvåkingsresultater	18
8.5	Registrering i vannmiljø	19
9	Energi	19
9.1	Energistyringssystem	19
9.2	Utnyttelse av overskuddsenergi	19
10	Substitusjon av kjemikalier og råstoffer	19
11	Krav til rapportering	20
11.1	Årlig egenkontrollrapportering	20
11.2	Årsrapport	20
12	Nedleggelse, ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg	20
13	Tilsyn	21
	Vedlegg 1	22

1 Tillatelsens ramme

1.1 Tillatelsen omfatter

Tillatelsen gjelder all transport, behandling og utslipp av avløpsvann fra Hole tettbebyggelse (ID 06-009). Tillatelsen omfatter utslipp fra samlet tilført avløpsmengde tilsvarende **inntil 9 240 BOF₅ personekvivalenter (pe)** fra Hole tettbebyggelse i maksuke.

Det samlede utslippet omfatter disse avløpsavløpsrenseanleggene:

- Hole avløpsanlegg, 9 240 pe BOF₅

Alle tettbebyggelser som er tilknyttet samme avløpsrenseanlegg, også tettbebyggelser i andre kommuner, regnes som én tettbebyggelse i henhold til forurensningsforskriften kapittel 11, § 11-3 bokstav k, andre ledd.

Kommunen skal til enhver tid ha oppdatert dokumentasjon på tettbebyggelsens utbredelse (areal) og utslippsstørrelse (pe beregnet BOF₅ etter NS 9426). Ved utbygging av kommunens infrastruktur eller vesentlig utvidelse av virksomhet som medfører økte utslipp fra tettbebyggelsen, skal tettbebyggelsens geografiske utbredelse og utslippsstørrelse i pe oppdateres.

Kommunen plikter å sørge for at det er samsvar mellom rensekapasitet og størrelsen på potensielt utslipp (BOF₅ pe) av avløpsvann i maksuke fra tettbebyggelsen før slike endringer som nevnt over realiseres. Det er ikke tillatt å overskride det faktiske utslippet i BOF₅ pe utover tillatelsens ramme. Ved langvarige overskridelser plikter kommunen å utarbeide en tiltaksplan for å redusere konsekvensene av dette på kort og lang sikt. Ved permanente utvidelser, må kommunen søke Statsforvalteren om en endring av tillatelsen.

Kravene i denne tillatelsen tar utgangspunkt i kommunens beregnede, potensielle utslipp etter NS 9426¹ datert 29.11.21, og basert på kunnskap om antallet fastboende og ikke-bofaste personer, industri med påslipp til avløpsnett og eventuelle andre kilder som vil påvirke mengden og sammensetningen av kommunalt avløpsvann som oppstår.

Tabell 1.1.1 Beregningene gjengis her for å unngå tvil om hvilke utslippsforhold som lå til grunn da tillatelsen ble gitt:

Kilde	Beregnet BOF ₅ (pe) i 2020	Beregnet BOF ₅ (pe) i 2040
Fast bosatte	5 515	8 735
Kommunale virksomheter og arbeidsplasser, hoteller o.l.	532	336
Tilknyttede hytteområder	171	171

¹ Med kommunens beregnede potensielle utslipp, menes den maksimale, gjennomsnittlige ukesebelastning i BOF₅ (pe) til det avløpssystemet som reguleres i denne tillatelsen, og som oppstår i den uka i året med forventet høyest belastning. Beregningene skal være representative for situasjonen på søknadstidspunktet og minst 10 år fram i tid.

Påslipp industri	0	0
Overføring fra andre kommuner	0	0
Septikslam mottak	0	0
SUM	6 218	9 242
Angi ukenr. for uke valgt som uke med maksimal utslipp som er lagt til grunn i beregningene i tabell 1.1.1.	5	

Samarbeid mellom kommuner innenfor samme tettbebyggelse om håndtering av avløpsvann forutsettes formalisert gjennom privatrettslige avtaler.

Denne tillatelsen omfatter de avløpsrensaneanlegg som framgår av pkt. 3.2.2 og utslippspunkter slik de er opplistet i pkt. 3.2.4.

Avløpsdirektivet er under revidering og kan føre til endringer i forurensningsforskriften. Det vil til enhver tid være det strengeste kravet som gjelder.

Kravene til overvåking i denne tillatelsen er tilpasset behovet for samordnet overvåking etter vannforskriften

2 Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning for organisk belastning og eutrofisituasjonen i resipienten er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens punkt 3 til 5. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider jf. vilkår 3.2.4 og innenfor de rammer som følger av forurensningsforskriftens § 14-13. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra det totale avløpssystemet, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter kommunen å redusere utslipp så langt det er mulig uten urimelige kostnader.

Det totale avløpssystemet skal drives, vedlikeholdes og fornyes i et langsiktig perspektiv, slik at forventet funksjon og ytelse opprettholdes og er stabil til tross for variasjoner i belastning og klimaforhold.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslippene på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal kommunen sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. Systemer og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert.

2.5 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter kommunen å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren.

Kommunen skal så snart som mulig informere Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Med forurensningsmessig betydning menes unormale tilførsler av forurensninger til avløpsrensaneanlegget som kan få konsekvenser for overholdelse av utslippskrav eller slamhåndtering. Akutt forurensning skal i tillegg varsles, jf. krav fastsatt i punkt 7 i denne tillatelsen.

2.6 Plikt til internkontroll

Kommunen plikter å etablere internkontroll for sin avløpsvirksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette². Internkontrollen skal sikre og dokumentere at virksomheten overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven³ og relevante forskrifter til disse lovene, der særlig forurensningsforskriften kap. 11 og 14 legger rammer for kommunens avløpsvirksomhet. Kommunen plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Kommunen plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Punkt 2.6.1 beskriver konkrete krav til innholdet i en miljørisikovurdering, både med hensyn til *akutt* forurensning og risiko for annen ulovlig forurensning.

2.6.1 Krav om miljørisikovurdering

Kommunen skal ha en oppdatert skriftlig, klimatilpasset miljørisikovurdering av det totale avløpssystemet som denne tillatelsen omfatter. Dette innebærer en risikovurdering av forhold knyttet til avløpssystemet som kan forårsake utilsiktede forurensningsutslipp/farer for forurensning.

Denne miljørisikovurderingen skal som et minimum legge vekt på:

- Påslipp etter kapittel 15 og 15 A

---

² Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996, nr. 1127

³ L11.06.1976 nr. 79 Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)

- Kritiske punkter på ledningsanlegg
- Kritiske punkter på avløpsrensaneanlegg
- Utslipp til sårbar resipient
- Utslipp av farlige stoffer
- Områder med mulige brukerkonflikter
- Hvordan det totale avløpssystemet blir påvirket av klimaendringer
- Angi risiko og risikoreduserende tiltak i prioritert rekkefølge
- Vannforskriftens § 4 og mål om god kjemisk og økologisk tilstand i vannforekomstene

På grunnlag av utførte risikoanalyser og fastsatte akseptable risikonivåer for skadelige hendelser som følge av utslipp, må det planlegges og gjennomføres tiltak for å overholde akseptabelt risikonivå. Både konsekvensreduserende og sannsynlighetsreduserende tiltak skal vurderes. Hvert tiltak skal være knyttet til en ansvarlig person/stilling, og tiltaket skal ha en frist for gjennomføring. Dette skal dokumenteres skriftlig i en tiltaksplan som inngår i virksomhetens internkontrollsystem.

Miljøriskovurderingen og tilhørende tiltaksplan skal evalueres minst 1 gang per år og skal oppdateres etter hvert som tiltak er gjennomført og kunnskapsgrunnlaget endrer seg. Evalueringen skal dokumenteres skriftlig. Det skal foreligge en skriftlig rutine for gjennomføring av miljøriskovurderinger, herunder kriterier for oppdatering.

Miljøriskovurderingen skal være en viktig del av grunnlaget for den overordnede avløpsplanen og beredskapsplanen (se punkt 2.7 og punkt 7.3).

2.7 Krav til kommunens planlegging av samlet avløpsvirksomhet

Kommunen skal sørge for å identifisere behovet for vedlikehold, fornyelse og utbygging av ledningsnett, pumpestasjoner og avløpsrensaneanlegg for kommunalt avløpsvann og overvann både på kort og lang sikt. Kommunen plikter videre å sette av tilstrekkelig med ressurser, både økonomiske og personressurser, slik at identifiserte behov for tiltak og øvrige krav i denne tillatelsen kan gjennomføres planmessig og over tid. Hvordan kommunen skal løse dette i praksis innenfor fastsatte frister, skal dokumenteres overfor Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus på forespørsel.

Gjennom en overordnet avløpsplan skal kommunen se tiltak, mål og prioriteringer i sammenheng med øvrig planlegging i kommunen. Avløpsplanen skal resultere i utarbeidelse av konkrete tiltak. Det skal tydelig fremgå hvilke tiltak som skal gjennomføres innenfor gjeldende og kommende økonomiplanperiode.

Kommunen skal på bakgrunn av en årlig vurdering av hvordan kravene i denne tillatelsen og forurensningsforskriften kap. 14 er fulgt opp, vurdere behov for nye tiltak og endringer i prioriteringene. Som en del av den årlige vurderingen, skal kommunen vurdere om etablert behandlingsskapitet for kommunalt avløpsvann står i forhold til beregnet potensielt utslipp fra tettbebyggelsen og med vedtatte planer om utbygging. Dette for å sikre at behovet for økt

oppsamlings- og behandlingsskapitet for avløpsvann er tilpasset kommunens planer for ny utbygging av bolig- eller hytteområder eller aktuell næringsvirksomhet⁴.

Dersom vurderingen viser at behandlingsskapiteten ikke er tilstrekkelig, skal kommunen presentere konkrete tiltak for å øke behandlingsskapiteten og sikre fremtidig finansiering innen utbyggingen gjennomføres.

2.8 Plikt til å ha oversikt over og kunnskap om tilstand og påvirkning

Kommunen skal ha kjennskap til og kunne dokumentere skriftlig i hvilken grad avløpsrensaneanlegg, avløpsnett og forurenset overvann påvirker eller kan påvirke sårbare naturtyper eller områder som brukes av sårbare arter.

Det må utvises særlig aktsomhet ved planlegging av nye ledningstraseer og ved graving eller andre aktiviteter som kan påvirke naturmangfoldet. Kommunen må gjøre seg kjent med aktuelle bestemmelser som kan gjelde for slik aktivitet.

2.9 Ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg

Om avløpsrensaneanlegg planlegges lagt ned eller stanset for en periode grunnet ombygging eller utbedring, skal kommunen gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensning. Aktiviteter som kan medføre fare for økt forurensning utover det som er tillatt i denne tillatelsen, og som kan medføre at renskrav ikke overholdes, kan ikke startes før Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus har gitt midlertidig unntak fra gjeldende renskrav. Søknader om unntak fra gjeldende renskrav må derfor sendes Statsforvalteren i god tid.

3 Utslipp til vann

3.1 Krav til avløpsnettet

3.1.1 Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann

Avløpsvannet fra nye bygninger skal knyttes til offentlig avløpsnett, jf. § 27-2 i plan- og bygningsloven.

Kommunen skal utarbeide en tiltaksplan for trinnvis økt tilknytning for eksisterende områder der tilknytningsgraden per i dag er lavere enn 98 %⁵. Planen for trinnvis tilknytning skal inngå i kommunens overordnede avløpsplan.

Kommunen skal til enhver tid ha oversikt over utbygginger og tilkoblinger som medfører endring av tettbebyggelsens samlede utbredelse og størrelse (pe).

---

⁴ Med aktuell næringsvirksomhet menes næringsvirksomhet som vil innebære økt belastning av kommunens oppsamlings- og behandlingsskapitet for avløpsvann, som påslipp fra hotellvirksomhet og næringsmiddelindustri.

⁵ Basert på nasjonale mål for vann og helse, som sier at det skal være minst 98 % tilknytningsgrad innen et område som kommunen har definert som et rensedistrikt til et bestemt rensaneanlegg.

Kommunen må holde seg oppdatert på ny avløpsteknologi og ta i bruk beste tilgjengelige teknikker for å begrense utslipp.

3.1.2 Krav om tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett

Kommunen skal utarbeide en tiltaksplan for fornyelse av avløpsnettet med kummer, pumpestasjoner m.v. Tiltaksplanen skal vise det årlige, gjennomsnittlige behovet for fornyelse av spillvannsførende ledningsnett, og hvilke kriterier som er lagt til grunn for fornyelse. Tiltaksplanen skal være sammenhengende og skal minst omfatte de neste 5 årene.

Kommunens ledningsdatabase skal oppdateres kontinuerlig etter hvert som ledningsnettet fornyes.

3.1.3 Krav til kontroll med overvann og annet fremmedvann tilført avløpsnettet

Kommunen skal lage en tiltaksplan for å redusere andelen fremmedvann som tilføres ledningsnettet. Planen skal beskrive konkrete tiltak for trinnvis separering av avløpsnettet for overvann og sanitært avløpsvann.

I områder hvor det separate overvannsnettet mottar forurenset overvann, skal behovet for rensing vurderes og dokumenteres.

Utslipp av sanitært avløpsvann via overvannsnettet er ikke tillatt.

3.1.4 Krav til utslipp via overløp

Kommunen skal ha oversikt over alle utslipp av urensset avløpsvann via overløp til resipient fra det totale avløpssystemet. Utslipp via overløp skal ikke føre til forsøpling.

Kommunen skal som del av den overordnede avløpsplanen, inkludere en tiltaksplan for å redusere driftsoverløp og vurdere muligheter for å etablere fordrøyningsbasseng eller andre avbøtende tiltak der det er nødvendig, jf. pkt. 2.7. Det skal særlig tas hensyn til behovet for å redusere utslipp til sårbare resipienter og resipienter brukt til bading m.m. hvor utslippene kan representere en miljø- eller helsefare.

Driftstid for alle overløp skal registreres. Alle overløp av vesentlig størrelse og miljømessig betydning skal måles. Utslipp fra mindre overløp kan beregnes hvis en miljørisikovurdering dokumenterer at overløpet er av mindre miljømessig betydning. Dette skal inngå i årsrapporteringen til Statsforvalteren jf. punkt 11.

Alle utslipp via nødoverløp skal registreres særskilt og håndteres som en avvikssituasjon. Kommunen skal ha et overvåkings- og beredskapssystem som sikrer at nødoverløp straks oppdages og utbedres innen 24 timer. Rutiner for dette skal framgå av Hole kommune sine internkontrollrutiner og beredskapstiltak.

Planlagt stans i pumpestasjoner skal i utgangspunktet ikke gi overløpsdrift. I de tilfeller dette

likevel kan bli nødvendig skal Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus varsles i god tid på forhånd, og det skal iverksettes avbøtende tiltak for å begrense forurensningen fra utslippene.

3.1.5 Krav til virkningsgrad for avløpsnett

Kommunen skal kontinuerlig gjennomføre planlagte tiltak for å redusere lekkasjer av urensset avløpsvann fra ledningsnett.

Virkningsgraden til avløpsnett, det vil si hvor stor andel av vannmengden som kommer fram til rensenanlegget, skal dokumenteres og være tilgjengelig for Statsforvalteren ved forespørsel. Dette skal gjøres ved å legge til grunn målte verdier for overløp eller beregnede verdier for mindre omfattende overløpsutslipp, jf. punkt 3.1.4.

Utslipp på grunn av feil ved ledningsnett, stans i pumpestasjoner og liknende skal ikke redusere virkningsgraden i avløpsnett med mer enn 5 % fram til 31. desember 2025 og deretter maksimalt 3 % over året.

3.2 Krav til rensing av avløpsvann

3.2.1 Generelt

Alt avløpsvann som er medregnet i tettbebyggelsens utslippstørrelse, skal behandles slik at samme minimumskrav til rensing oppfylles, uavhengig av avløpsrenseanleggenes dimensjonerende kapasitet og teknologi. Dette gjelder for utslipp over 50 pe, også fra private avløpsrenseanlegg som ikke er tilknyttet kommunalt avløpsnett. Kontrollkravene skal imidlertid være tilpasset det enkelte anlegg.

I tillegg kan det enkelte avløpsrenseanlegg ha tilleggskrav eller skjerpede krav satt av hensyn til resipienten og bruken av denne, jf. vilkår 3.2.3.

Alle eksisterende avløpsrenseanlegg med utslipp over 50 pe i Hole tettbebyggelse skal minst oppfylle kravene i forurensningsforskriften og i denne tillatelsen.

Avløpsrenseanlegg som tidligere har vært regulert etter kap. 13 i forurensningsforskriften, skal oppfylle de samme kravene senest innen 7 år etter at utvidelsen fant sted.

3.2.2 Oversikt over avløpsrenseanlegg

Avløpsrenseanlegg innenfor kommunens del av tettbebyggelsen og som omfattes av denne tillatelsen, framgår av tabell 3.2.2.1.

Oversikten gir også informasjon om faktisk belastning og dimensjonerende kapasitet i BOF_5 (pe) og hydraulisk kapasitet på søknadstidspunktet. Oversikten viser også type rensesprosess etablert ved det enkelte anlegg og vedtatte endringer.

Tabell 3.2.2.1: Oversikt over avløpsrensaneanlegg innenfor kommunens del av tettbebyggelsen

Navn på avløpsrensaneanlegg	Tilført belastning inn i BOF ₅ (pe) i 2020	Dimensjonerende kapasitet i BOF ₅ (pe)	Hydraulisk kapasitet (m ³ /t)	Renseprosess	Vedtatt endring
Hole avløpsrensaneanlegg	6 220	6 500	226	Mekanisk-kjemisk	Innføring av et biologisk rensetrinn

Avløpsrensaneanleggene skal utformes slik at kravene i forurensningsforskriften kap. 14 og kravene i denne tillatelsen kan overholdes

3.2.3 Rensekrav og dokumentasjonskrav for det enkelte anlegg

Generelt om dokumentasjonskrav

Utslippsparametere og tilhørende grenseverdier, samt minimum antall prøver og midlingstid, er satt i tabellene under.

Prøver av KOF_{CR} og BOF₅ må minst etterkomme enten krav til konsentrasjon eller renseseffekt.

Utslipp via overløp (både driftsoverløp og nødoverløp) ved avløpsrensaneanlegget skal regnes med i rensesgraden for anlegget.

Dersom utslippet er overskredet med 100 % av det renseskravene sier, så skal kommunen varsle Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.

Hole avløpsrensaneanlegg

Tabell 3.2.3.1 Hole avløpsrensaneanlegg: Utslippsparametere, renseskrav og prøvetaking

Utslippsparameter	Krav	Prøvetype og -frekvens	Maksimalt årlig utslipp inkludert overløp
Total fosfor (Tot-P)	Minst 93 % reduksjon frem til 01.01.2026. Deretter minst 96 % reduksjon. Renseeffekt beregnes som årlig middelvei.	24 ukeblandprøver eller 52 døgnblandprøver per år fra og med 01.01.2025.	158 kg fra og med 01.01.2026
Biologisk oksygenforbruk (BOF ₅)	Minst 70 % reduksjon eller at utslippskonsentrasjonen ikke overstiger 25 mg O ₂ /l frem til 01.01.2026. Deretter minst 75 % reduksjon eller at utslippskonsentrasjonen ikke overstiger 25 mg O ₂ /l.	52 døgnblandprøver per år fra og med 01.01.2025. Minst 47 av 52 døgnblandprøver må overholde krav.	33 tonn fra 01.01.2026

Kjemisk oksygenforbruk (KOF _{CR})	Minst 75 % reduksjon eller at utslippskonsentrasjonen ikke overstiger 125 mg O ₂ /l frem til 01.01.2026. Deretter minst 80 % reduksjon eller at utslippskonsentrasjonen ikke overstiger 125 mg O ₂ /l.	52 døgnblandprøver per år fra og med 01.01.2025. Minst 47 av 52 døgnblandprøver må overholde krav.	53 tonn fra 01.01.2026
Total nitrogen (Tot-N)	Prøvetaking av nitrogen for å overvåke nitrogenutslipp. Kravet gjelder fra dags dato.	24 ukeblandprøver eller 52 døgnblandprøver per år fra og med 01.01.2025.	

3.2.4 Utslippspunkt for avløpsrenseanlegg og overløp

Renset avløpsvann skal føres ut i resipient på en slik måte at innblandingen i vannmassene blir best mulig, og slik at brukerinteresser ikke påvirkes.

Utlekking av utslippsledning eller lignende tiltak som kan påvirke sikkerheten eller fremkommeligheten i kommunens sjøområde, krever tillatelse av den kommune der tiltaket skal settes i verk, jf. havne- og farvannsloven⁶.

Tabell 3.2.4.1 Utslippspunkt for Hole avløpsrenseanlegg

Utslippspunktets navn/beskrivelse	Koordinater X (UTM sone 32)	Koordinater Y (UTM sone 32)	Avstand fra land + navn på resipient ⁷	Dybde
Utslippspunkt for Hole avløpsrenseanlegg	6664783,51	568033,58	30 m fra land til utslippspunkt i Storelva	3,8 m

Tabell 3.2.4.2 Utslippspunkt for overløp i Storelva

Utslippspunktets navn/beskrivelse	Koordinater X (UTM sone 32)	Koordinater Y (UTM sone 32)	Avstand fra land + navn på resipient ⁸	Dybde
Utslippspunkt for overløp ved Hole avløpsrenseanlegg	6664783,51	568033,58	30 m fra land til utslippspunkt i Storelva	3,8 m

⁶ jf lov om havner og farvann av 17.04.2009 nr. 19 § 27

⁷ Avstanden fra land regnes som horisontal avstand fra strandkanten ved middelvannstand

⁸ Avstanden fra land regnes som horisontal avstand fra strandkanten ved middelvannstand

3.2.5 Påslipp

Påslipp til kommunalt ledningsnett skal ikke redusere muligheten for å overholde utslipps- og renskrav satt i denne tillatelsen eller forurensningsforskriften eller redusere muligheten for å utnytte avløpsslammet iht. gjødselvereforskriftens krav.

Kommunen skal ha oversikt over alle virksomheter som kan utgjøre en risiko for det kommunale avløpssystemet jfr. forurensningsforskriftens § 15A-4, og følge opp disse gjennom påleggskrav og tiltak.

4 Utslipp til luft

4.1 Generelt

Lukt skal være en driftsparameter for det totale avløpssystemet samlede virksomhet. Dette for å sikre at lukt fra pumpestasjoner, overløp, kummer og eventuelle lufteinnetninger ikke er til vesentlig sjenanse for naboer og brukere av nærområdet.

Kommunen skal ha oversikt over kilder og vurdere behovet for tiltak og eventuelt effekten av gjennomførte luktreduerende tiltak.

Før bygging av nye anlegg, komponenter (pumpestasjoner, kummer og utearealer og ledninger) må kommunen vurdere mulige kilder til lukt og om nærhet til bebyggelse ferdsel eller terrengforhold kan skape luktkonflikter.

Kommunen skal ha et system for registrering og oppfølging av eventuelle klager og avvik på lukt. Systemet skal være en del av internkontrollen.

4.2 Lukt fra punktkilder

Punktutslipp for avgasser skal håndteres slik at luktulempe forebygges effektivt. Beregnet luktmissjon fra slike kilder ved omkringingliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager mv. skal ikke overstige 1 ouE/m³ som maksimal månedlig 99 prosent timefraktal.

4.3 Klimagassregnskap og utslipp av klimagasser

Utslipp av klimagasser fra drift av det totale avløpssystemet og behandling av avløpsslam skal holdes på et så lavt nivå som mulig.

Virksomheten skal utarbeide klimagassregnskap årlig.

5 Støy

Bedriftens bidrag til utendørs støy ved omkringingliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride grensene i tabell 5.1. Grensene skal måles eller beregnes med fritt feltsverdi ved den mest støyutsatte fasaden.

Tabell 5.1 Støygrenser

Dag (kl. 07-19) LpAekv12h	Kveld (kl. 19-23) LpAekv4h	Natt (kl. 23-07) LpAekv8h	Søn-/hellig- dager (kl. 07-23) LpAeq16h	Natt (kl. 23-07) LA1
55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)	50 dB(A)	60 dB(A)

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra den ordinære driften av avløpsrensaneanlegg, inkludert intern transport på område til anlegga og lossing/lasting av råvare, slam etc. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport er likevel ikke omfattet av grensene.

6 Avfall og avløpsslam

6.1 Generelle krav til avfall

Kommunen plikter så langt det er mulig å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Kommunen plikter å sørge for at all håndtering av avfall, inkludert farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁹.

Avfall som oppstår i virksomheten skal leveres til lovlig avfallsmottak.

Ved evt. bruk av biofilmbærere må det sikres at plastmedium ikke blir spredd til miljøet.

6.2 Håndtering av avløpsslam

Med avløpsslam menes den faste fraksjonen som felles ut ved renseprosesser i avløpsrensaneanlegg, og hvor ristgods er fjernet i forkant. Septikslam er kun inkludert dersom dette slammet er levert avløpsrensaneanlegg i forkant av renseprosessene og omfattet av rammen gitt i 1.1.

Kommunen skal ha oversikt over hvilke mengder råslam som oppstår i det enkelte avløpsrensaneanlegg, slamkvalitet og videre håndtering. Dette skal inngå i egenkontrollrapporteringen for avløpsrensaneanlegg, se punkt 11.1.

Det tillates ikke mottak, behandling eller mellomlagring av avløpsslam eller septikslam ved Hole rensaneanlegg.

Avløpsslam skal forbehandles slik at det blir egnet for transport til behandlingsanlegg. Avløpsslam som ikke overholder kravene i gjødselvarerforskriften¹⁰ og dermed ikke er egnet for bruk, skal leveres til godkjent behandlingssanlegg med tillatelse etter forurensningsloven for avfall og ikke blandes sammen med annet avløpsslam.

⁹ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) av 01.06.2004, nr. 930

¹⁰ Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav av 4.7.2003, nr 951.

Ved prøvetaking av slammet skal anerkjente metoder for å oppnå representative prøver benyttes.

Statsforvalteren kan pålegge kommunen å delta i kartlegging for å dokumentere nivåer av miljøgifter i slam.

7 Akutt forurensning – forebyggende tiltak, varsling og beredskap

7.1 Forebyggende tiltak

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter kommunen å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren.

Kommunen plikter i tillegg å ha en plan for en trinnvis og systematisk gjennomføring av risikoreduserende tiltak avdekket i miljørisikovurderingen jf. vilkår 2.6.1.

7.2 Beredskapsanalyse

Med grunnlag i miljørisikovurderingen skal kommunen utarbeide en beredskapsanalyse for den eventuelle restrisiko som gjenstår etter at forebyggende tiltak er iverksatt. For hver av hendelsene som er identifisert i miljørisikoanalysen skal kommunen/selskapet utarbeide og begrunne:

- organisering av beredskapen
- nødvendig beredskapsutstyr
- nødvendig mannskap
- responstid

Beredskapen skal stå i et rimelig forhold til risiko for akutt forurensning.

7.3 Beredskapsplan

Miljørisikovurdering, beredskapsanalyse, forebyggende tiltak og beredskapsetablering skal dokumenteres i en beredskapsplan som er en del av kommunens/selskapets internkontrolldokumentasjon.

Beredskapsplanen skal som et minimum beskrive den etablerte beredskapens organisering, bemanning, innsatsutstyr og personlig utstyr og angi innsatsplaner for dimensjonerende scenarier.

Beredskapsplanen skal holdes oppdatert og kunne fremvises ved behov.

7.4 Beredskapsetablering

Basert på beredskapsplanen skal det etableres en beredskapsorganisasjon med mannskap og nødvendig utstyr. Kompetanse, opplæring og organisering skal være dimensjonert for de potensielle hendelsene som er vurdert å utgjøre størst miljørisiko.

7.5 Øving av beredskap

Det skal utarbeides en plan for å øve på beredskapen, og det skal gjennomføres øvelse minst en gang pr. år. Det skal utarbeides klare mål for øvelsen, inkludert mål for responstid. Øvelsen skal dokumenteres i rapporter, med eventuelle anbefalinger om forbedringer. Hvordan eventuelle anbefalinger om forbedringer er fulgt opp, skal være dokumentert i internkontrollen.

7.6 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til *forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning*. Internkontrollen skal beskrive kartlegging og vurdering av risiko for akutt forurensning og annen uønsket påvirkning av ytre miljø. Kommunen skal så snart som mulig informere Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus om:

- Akutt forurensning på grunn av driftsstans som skyldes uhell eller langvarig strømbrudd
- Unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning
- Utslippskonsentrasjon på mer enn det dobbelte av gjeldende krav for en prøve der prøvetaking og analyse er utført jf. forurensningsforskriften §§ 14-11, 14-12 og 14-14.

8 Utslippskontroll, resipientundersøkelser og overvåkning

8.1 Krav om måleprogram

Som et ledd i driftskontrollen til det enkelte avløpsanlegg, skal det fastsettes et måleprogram med analyser og målinger av relevante drifts- og utslippsparametere tilpasset det enkelte anleggs størrelse, herunder utslipp til vann, grunn og luft. Måleprogrammet skal være en del av kommunens internkontroll og holdes oppdatert.

Måleprogrammet skal beskrive de forskjellige trinnene i målingene og begrunne valgte prøvetakingspunkter og prøvetakingsmetodikk (metoder og frekvens).

Prøvetidspunktene skal velges slik at resultatene blir mest mulig representative for variasjoner i utslippene gjennom hele året ved normale driftsforhold. Måleprogrammene skal omfatte antatt maksuke for belastning for det enkelte anlegg og perioder med overløp. Minimums antall akkrediterte prøver skal være i samsvar med kravene i § 14-11, men antallet skal økes der dette er nødvendig for å ivareta kravet til representativitet. Dersom en prøve må utgå pga. unormale driftsforhold, skal dette kompenseres med at det tas en ny prøve på et senere tidspunkt.

Prøvene skal analyseres jf. krav i forurensningsforskriften § 14-12. Analysene skal utføres av laboratorier som er akkreditert for de aktuelle analysene etter NS-EN ISO/IEC 17025. Norske standarder skal benyttes så langt det er mulig. Dersom dette ikke finnes, kan internasjonal standard eller annen metode benyttes så lenge metoden gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp.

Dersom kommunen ønsker å analysere på andre parametere enn BOF_5 , KOF_{CR} og SS , må dette avklares med Statsforvalteren i forkant. Erstatningen forutsetter at det er påvist en høy statistisk korrelasjon mellom ønsket parameter og parameteren utslippskontrollen ønskes basert på.

8.2 Overvåking etter forurensningsforskriften

Kommunen skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av utslipp fra renseanlegg og overløp til berørte vannforekomster i henhold til et overvåkingsprogram. Overvåkingen skal være risikobasert og bidra til å avklare om resipienten skal registreres som følsom, normal eller mindre følsom jf. forurensningsforskriften kap. 11, vedlegg 1, pkt. 1.1 og følge prinsippene i veileder TA-1890/2005 eller en oppdatert versjon av denne.

Overvåkingen skal gjennomføres med et intervall på 3 år og samordnes så langt det er mulig med overvåkingen etter vannforskriften.

Dersom utslipp eller tilstanden i vannforekomsten endres, kan Statsforvalteren pålegge en utvidelse av overvåkingsprogrammet mhp. målepunkter, elementer og frekvens. Statsforvalteren kan også pålegge strengere rensekrav.

8.3 Overvåking etter vannforskriften

Kommunen skal overvåke hvordan utslipp fra virksomheten påvirker tilstanden i vannforekomsten og dokumentere om utslippene medfører forringelse eller at miljømål ikke nås, jfr. vannforskriften §§ 4 og 18. Overvåkingen skal gjennomføres i tråd med bestemmelsene i vannforskriften for tiltaksorientert overvåking § 18 og vedlegg V punkt 1.3 og vurderes etter klassifiseringssystemet for miljøtilstand i vann¹¹.

Overvåkingen skal gjennomføres av uavhengig fagekspertise i henhold til overvåkingsprogrammet datert 11.09.2017. Ved behov for endring av overvåkingsprogrammet, skal utkast til endringer med begrunnelse sendes Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus senest 1. oktober året før undersøkelsene skal gjennomføres.

Overvåkingen skal gjennomføres med et intervall på 3 år. Hvis det pågår annen overvåking i resipienten av andre aktører (eksempelvis vannområde), anbefales det at overvåkingene samordnes.

Dersom utslipp eller tilstanden i vannforekomsten endres, kan Statsforvalteren pålegge en utvidelse av overvåkingsprogrammet mhp. målepunkter, elementer og frekvens.

8.4 Rapportering av overvåkingsresultater

Resultater fra overvåkingen etter forurensningsforskriften jf. punkt 8.2, skal drøftes og konklusjoner om registreringen av resipienten som følsom, normal eller mindre følsom presenteres for forurensningsmyndighetene som en del av påfølgende kalenderårs årsrapportering jf. punkt 11.2.

---

¹¹ Veileder 02:2018 Klassifisering av miljøtilstand i vann. Økologisk og kjemisk klassifiseringssystem for kystvann, grunnvann, innsjøer og elver.

Vurdering av resultatene fra resipientundersøkelser etter vannforskriften jf. 8.3 skal sendes Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført, som del av årsrapportering jf. punkt 11.2. Resultatene skal vurderes etter det til enhver tid gjeldende klassifiseringssystem for vann, gitt i vannforskriften og veiledningsmateriell til forskriften.

8.5 Registrering i vannmiljø

Alle overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø (<http://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>) innen 1. mars året etter at undersøkelsene er gjennomført. Data rapporteres på Vannmiljø's importformat. Importmal og oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø's kodeverk finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no.>

9 Energi

9.1 Energistyringssystem

Kommunen skal ha rutiner for regelmessig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv drift av hele avløpsanlegget. Et energistyringssystem skal inngå i internkontrollen.

9.2 Utnyttelse av overskuddsenergi

Kommunen skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi internt og legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt, med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk mulig, begrenses av gitte konsesjoner eller medfører urimelige kostnader.

10 Substitusjon av kjemikalier og råstoffer

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes, herunder fellingskjemikalier og hjelpekoagulanter, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler m.m.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal kommunen dokumentere at den har gjennomført en risikovurdering av bruk og utslipp på bakgrunn av kjemikalienes egenskaper, mengder, utslippspunkt m.m, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Kommunen eller den ansvarlige for driften av avløpsrensaneanlegget plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av risiko for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om

alternativer finnes. Der bedre alternativer finnes, plikter kommunen å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.¹²

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket¹³ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

11 Krav til rapportering

11.1 Årlig egenkontrollrapportering

Kommunen skal rapportere avløpsdata til Miljødirektoratet innen 1. mars hvert år. Rapporteringen skal skje slik Miljødirektoratet legger til rette for.

11.2 Årsrapport

I tillegg til egenkontrollrapport skal kommunen årlig rapportere på det til enhver tid gjeldende skjema for årsrapport som man finner på Statsforvalteren sine nettsider:

<https://www.statsforvalteren.no/nb/ostfold-buskerud-oslo-og-akershus/skjema-og-tjenester/>

Årsrapporten skal vedlegges egenkontrollrapporten.

12 Nedleggelse, ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg

Om avløpsanlegg planlegges lagt ned eller stanset for en periode grunnet ombygging eller utbedring skal kommunen gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensning.

Aktiviteter som kan medføre fare for forurensning må avklares med Statsforvalteren. Søknad om eventuelle unntak fra gjeldende renskrav må sendes Statsforvalteren i god tid.

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Statsforvalteren på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal ta utgangspunkt i den teknologi som ut ifra en samlet vurdering av nåværende og fremtidig bruk av miljøet og av økonomiske forhold, gir de beste resultater, jf. forurensningsloven § 2.

---

¹² Jf. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) av 11.06.1976 nr. 79 § 3a om substitusjonsplikt

¹³ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrenning av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30.05.2008 nr. 516

Ved planlegging om nedleggelse av avløpsrensaneanlegg skal Statsforvalteren få beskjed om dette. Nedleggelsesplan med planlagte tiltak og frister skal sendes Statsforvalteren i god tid før nedleggelse.

Ved nedleggelse eller stans skal den ansvarlige sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til avfallsforskriften kap. 11. De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans.

Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av avløpsrensaneanlegg skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

13 Tilsyn

Kommunen plikter jf. forurensningsloven § 50 å la representanter for Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus føre tilsyn med anleggene.

Vedlegg 1

Oversikt over utvalgte, sentrale begreper benyttet i tillatelsen

Begrep	Forklaring
Tettbebyggelse	<p>Definert i forurensningsforskriften § 11-3 k) ut fra nærhet mellom husklynger bestående av minst 5 hus. Se fullstendig tekst i forskriften.</p> <p>I tillegg regnes tettbebyggelser som én tettbebyggelse dersom avløpsvann fra to eller flere tettbebyggelser samles opp og føres til ett felles avløpsrenseanlegg eller utslippssted.</p> <p>Definisjonen gjelder alle typer hus, både bolighus, hytter/turistanlegg, næringsbygg, institusjoner, idrettsanlegg mv.</p>
Tettbebyggelsens utslippsstørrelse	Den maksimale, gjennomsnittlige ukesbelastning i BOF ₅ (pe) til tettbebyggelsens avløpsnett som oppstår i maksuke. Beregnes ut fra kunnskap om utslippskilder iht. NS 9426 (Kilde: Avløpsdirektivet).
Maksuke	Med maksuke menes største årlige BOF ₅ (pe) – døgntilførsel beregnet som gjennomsnitt av sju påfølgende dager (Kilde: NS 9426 og EUs avløpsdirektiv).
Kommunens beregnede (potensielle) utslipp av avløpsvann i maksuke	Den beregnet, maksimale, gjennomsnittlige ukesbelastning i BOF ₅ (pe) til det kommunale avløpssystemet som reguleres i denne tillatelsen, og som oppstår i den uka i året med forventet høyest belastning. Beregningene skal være representative for situasjonen på søknadstidspunktet og minst 10 år fram i tid, da tillatelsen uansett bør omgjøres senest etter 10 år. (Kilde: Avløpsdirektivet)
Avløpsslam	Avløpsslam er det slammet som felles ut ved rensing i et konvensjonelt avløpsrenseanlegg for avløpsvann, og hvor ristgods er fjernet i forkant. Septikslam inngår ikke i denne definisjonen av hygieniske grunner. I boka om VA-teknikk av Ødegaard, omtales septikslam som en form for avløpsvann.
Råslam	Med råslam menes ubehandlet avløpsslam, dvs. slam som ikke har gjennomgått noen form for behandling. Fortykning og avvanning av råslam er metoder for forbehandling som finner sted på avløpsrenseanlegget for å redusere vanninnholdet i avløpsslammet før transport. Dette er aktiviteter som det er naturlig å se på som en del av driften av et avløpsrenseanlegg for avløpsvann, og ikke som avfallsbehandling (Kilde: Miljødirektoratet).

Septikslam	<p>Septikslam er en samlebetegnelse for det som oppstår ved tømning av slamavskillere, septiktanker og tette oppsamlingstanker o.l. og som kan ha et vanninnhold på 95-99 %. (Kilde Bjarne Paulsrud, Vann nr. 4/1982).</p> <p>Septikslam inngår ikke i definisjonen av avløpsslam. I boka om VA-teknikk av Ødegaard, defineres septikslam som en form for avløpsvann.</p>
Overløp	<p>Arrangement for avledning eller måling av væskemengder. Utforming avhenger av funksjon og væskemengde. Overløp kan også anvendes om den vannmengde som avledes/måles (Kilde: Vannordboken).</p> <p>Der begrepet 'overløp' er brukt i denne tillatelsen, menes både driftsoverløp og nødoverløp.</p> <p>Overløpets funksjon er at når den tilførte vannmengden overstiger kapasiteten nedstrøms, blir en del av vannmengden før til en avlastningsledning (overløpsledning) som normalt fører overløpsvannet til nærmeste resipient (Kilde NV-rapport 222_2016).</p>
Driftsoverløp (også kalt regnvannsoverløp)	<p>Overløp som er etablert for å hindre overbelastning av avløpssystemet i perioder med så store nedbørsmengder at avløpssystemets dimensjonerende kapasitet overskrides. (Kilde: Boka om VA-teknikk av Ødegaard, Norsk Vann, 2012.)</p> <p>Mest relevant for fellesnett.</p>
Nødoverløp	<p>Overløp som skyldes uforutsette hendelser i alle deler av avløpssystemet og som brukes av sikkerhetsmessige grunner. (Kilde: Boka om VA-teknikk av Ødegaard)</p>
Fremmedvann	<p>Med fremmedvann menes det vannvolumet som tilføres avløpssystemet i tillegg til nødvendig spillvann/sanitært avløpsvann og evt. industrielt avløpsvann tillatt gjennom påslipp. Det er vanligvis regnvann, smeltevann, grunnvann eller drikkevann. Betegnes også som infiltrasjons- og innlekkingsvann ifølge boka om VA-teknikk av Ødegaard.</p>
Virkningsgraden til avløpsnett	<p>Det vil si hvor stor andel av vannmengden som kommer fram til avløpsrenseanlegget.</p>
Blandprøver	<p>Er en prøve satt sammen av flere mindre vannmengde-proporsjonale delprøver tatt gjennom prøvetakingsperioden. Prøvetakingsperioden er enten ett døgn eller en uke.</p>

Ukeblandprøver	Er blandprøver tatt over minst fem døgn innenfor en periode på maks syv påfølgende døgn.
Prøvetaking	Med prøvetaking menes uttak av en representativ prøve og all behandling av prøven til den er klar for analyse. Dette inkluderer transport og oppbevaring av prøven inntil prøven er overlevert til laboratoriet (Kilde: Kommentarene til forurensningsforskriften kap. 14).
Akkreditering	Med akkreditering menes en offisiell anerkjennelse av en organisasjons kompetanse og evne til å utføre angitte oppgaver i samsvar med gitte krav. I Norge er det Norsk Akkreditering som gir akkreditering (Kilde: Kommentarene til forurensningsforskriften kap. 14).
Substitusjon/ substitusjonsplikt	Substitusjon betyr erstatning. Substitusjonsplikten innebærer at den enkelte virksomhet må vurdere sin kjemikaliebruk og gå over til mindre skadelige alternativer der det kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe. Alle virksomheter som yrkesmessig bruker produkter som inneholder helse- og miljøskadelige kjemikalier, skal vurdere substitusjon.